

Kazimierz Myśliński, Jan Szymański

Sprawozdanie z działalności Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres od 26 marca 1969 r. do 31 marca 1970 r.

Rocznik Lubelski 13, 249-252

1970

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁU LUBELSKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA
HISTORYCZNEGO ZA OKRES OD 26 MARCA 1969 R. DO 31 MARCA 1970 R.

Stan organizacyjny Oddziału

Oddział liczył 124 członków, przy czym w okresie sprawozdawczym uchwałą Zarządu przyjętych zostało 4 członków nowych. Należy zaznaczyć, że w pracach Oddziału bierze czynny udział ok. 60% ogólnej liczby członków. Kontakt pozostałych z Oddziałem jest luźny.

W skład Zarządu wchodził: prezes prof. dr Kazimierz Myśliński, wiceprezesi: prof. dr Jerzy Kłoczowski i doc. dr Zygmunt Mańkowski, sekretarz dr hab. Józef Szymański, skarbnik dr Tomasz Opas, członkowie Zarządu: doc. dr hab. Ryszard Bender, mgr Franciszek Cieślak, prof. dr Jan Dobrzański, doc. dr hab. Stanisław Krzykała, mgr Stanisława Paulowa, prof. dr Józef Mazurkiewicz, prof. dr Zygmunt Sułowski, dr Wiesław Śladkowski, doc. dr hab. Stanisław Tworek, mgr Eugenia Zaleska i prof. dr Henryk Zins.

Członkami Zarządu Głównego PTH są: prof. dr Tadeusz Mencil, prof. dr Kazimierz Myśliński i prof. dr Mieczysław Żywczyński.

W okresie sprawozdawczym Zarząd odbył 6 zebrań, których przedmiotem była bieżąca działalność Oddziału.

Zarząd powołał następujące komisje i sekcje:

- Komisję Wydawniczą, której przewodniczył prof. dr Józef Mazurkiewicz;
- Komisję Odczytową, przewodniczący doc. dr Zygmunt Mańkowski;
- Sekcję Miłośników Lublina, przewodniczący mgr inż. Henryk Gawarecki;
- Sekcję Dydaktyczną, przewodnicząca mgr Eugenia Zaleska;
- Komisję Kontaktów z Terenem, przewodniczący doc. dr Stanisław Tworek;
- Komisję Organizacyjną X Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, przewodniczący dr hab. Józef Szymański.

Duża część prac Oddziału prowadzona była we wspomnianych komisjach i sekcjach.

X Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Lublinie

Lubelski Oddział PTH wziął na siebie zadanie zorganizowania Zjazdu. Wyłoniono w tym celu osobną Komisję Organizacyjną, do której wchodził: dr hab. Józef Szymański, jako przewodniczący i doc. dr hab. Władysław Ćwik, mgr Stanisław Olczak, mgr Feliksa Pomarańska, mgr Ryszard Szczygieł i mgr Mieczysław Szyszko jako członkowie. Do zadań Komisji należało w szczególności opracowanie harmonogramu obrad zjazdowych, zabezpieczenie pomieszczeń na posiedzenia plenarne i sekcyjne, zorganizowanie spraw związanych z zakwaterowaniem i wyżywieniem uczestników. Komisja wywiązała się wzorowo z tych zadań, a jej członkowie i przewodniczący otrzymali pisemne wyrazy uznania zarówno od Zarządu Głównego jak i Zarządu Oddziału. Ogrom prac Komisji można sobie uświadomić,

jeżeli się zważy, że w obradach Zjazdu wzięło udział ok. 800 uczestników i że trwały one od 9 do 13 września 1969 r. Z ważnych spraw organizacyjnych wymienić należy akcję spotkań historyków uczestniczących w Zjeździe ze społeczeństwem w Lublinie i większych ośrodkach miejskich województwa. Odbyło się ich ponad 40. Organizacja tej akcji spoczywała w ręku doc. dr Zygmunta Mańkowskiego.

Organizacja Zjazdu nie byłaby do pomyślenia bez wydatnej pomocy, jaką Oddziałowi okazały miejscowe władze partyjne i administracyjne, a także władze Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Historycy lubelscy, członkowie Oddziału, wzięli w Zjeździe bardzo czynny udział. Wygłosili oni na posiedzeniach poszczególnych sekcji cztery referaty, a kilkanaście osób zabierało głos w dyskusjach.

Zjazd zapoznał ogół historyków polskich z osiągnięciami, kierunkami badawczymi i warunkami pracy historyków środowiska lubelskiego, z drugiej zaś strony przyczynił się do dalszej aktywizacji środowiska. Zdobył więc w dziejach Oddziału Lubelskiego rangę bardzo wysoką, a nie będzie zapewne przesadą, jeżeli przypiszemy mu tutaj rolę zdarzenia przełomowego.

Posiedzenia naukowe Oddziału

W okresie sprawozdawczym odbyło się 11 odczytów naukowych. Wygłosili je: dr hab. Józef Szymański *Region historyczny, historia regionalna, historia lokalna*;

prof. dr Adam Kersten *Problemy scenariusza filmowego „Potopu*;

doc. dr Roman Kamienik *Życie codzienne niewolników rzymskich w czasach Cesarstwa*;

dr hab. Józef Szymański *Z zagadnień nowoczesnego źródłoznawstwa*;

doc. dr S. Tworek *W 500-lecie ariańskiego Rakowa*;

doc. dr hab. Jarema Maciszewski *Szlachta polska XVI—XVIII wieku — dyskusja nad książką*;

mgr Antoni Krawczyk *Cykliczne pojmowanie historii*;

doc. dr hab. Władysław Ćwik *Przyjęcie do prawa miejskiego w Lublinie w XIX wieku*;

dr Tadeusz Łoposzko *Uniwersytety włoskie w przededniu reformy*;

doc. dr hab. Ryszard Bender *Nieznane listy Domeyki dotyczące powstania styczniowego*;

prof. dr Tadeusz Słowikowski (Kraków) *Nowoczesne metody nauczania historii*.

Oceniając tę stronę działalności Oddziału trzeba przede wszystkim stwierdzić pewne zmniejszenie się liczby odczytów. Tłumaczyć to należy atmosferą przygotowań zjazdowych i tym, że Zjazd zaspokoił w dużej mierze zapotrzebowanie środowiska na zwykle w innych latach spotkania z prelegentami z innych ośrodków. Niekorzystnym zjawiskiem jest brak w tym roku tematyki regionalnej, co nie jest uzasadnione, skoro w toku są przygotowania do wydania kilku prac zbiorowych o charakterze właśnie regionalnym. Frekwencja na odczytach wynosiła średnio 20 osób, co nie może zadowalać, jeżeli się uwzględni duży stan liczebny członków Oddziału.

Upowszechnianie i popularyzacja historii

Koncentrowała się ona w dużej mierze wokół przygotowań do Powszechnego Zjazdu Historyków. Należy tu wymienić wywiady prasowe przed Zjazdem, kon-

takty z prasą i radiem w czasie jego trwania, wspomniane już spotkania uczestników Zjazdu ze społeczeństwem Lubelszczyzny, współdziałal w opracowaniu specjalnego numeru lubelskiej „Kameny”, który ukazał się tuż przed Zjazdem i doręczony został jego uczestnikom. Wszystkie te formy popularyzacji pozwoliły zapoznać szersze koła społeczeństwa z dorobkiem Oddziału i miejscem, jakie lubelskie środowisko historyczne zajmuje w polskiej nauce historycznej.

Drugim osiągnięciem w dziedzinie upowszechniania wiedzy historycznej była sesja popularno-naukowa, zorganizowana w czerwcu 1969 r. w Opolu Lubelskim i poświęcona dziejom powiatu opolskiego od czasów najstarszych do współczesności. Organizacyjnie sesję przygotowała Komisja Kontaktów z Terenem z jej przewodniczącym — doc. dr S. Tworkiem na czele. Materiały sesji zostaną opublikowane.

Oddział włączył się czynnie do szerszych imprez i akcji, podjętych przez inne organizacje społeczne. Wymienić należy na pierwszym miejscu obchody rocznicy Rewolucji Październikowej, a dalej lubelski sejmik kulturalny i inne. Główną załugę miała tu Komisja Odczytowa, której przewodniczy doc. dr Z. Mańkowski.

Akcja wydawnicza

W okresie sprawozdawczym ukazał się kolejny XI tom „Rocznika Lubelskiego”, którego tematyka, mieszcząca się w zasadzie w ramach dziejów najnowszych, pomyślana była jako forma uczczenia przez lubelskie środowisko historyczne 50 rocznicy Rewolucji Październikowej i odbudowania Państwa Polskiego. Przygotowany na Zjazd specjalny X tom „Rocznika Lubelskiego” ukazał się — na skutek przesunięcia daty Zjazdu — jeszcze w poprzednim okresie sprawozdawczym. W druku znajduje się XII tom „Rocznika Lubelskiego”, poświęcony w zasadzie tematyce Polski Ludowej, a tom XIII został skompletowany i jest gotowy do przekazania Wydawnictwu Lubelskiemu, które „Rocznik Lubelski” wydaje. Opracowane zostały również koncepcje redakcyjne tomu XIV i XV, które nosić będą jednolity pod względem tematycznym charakter.

Redakcja „Rocznika Lubelskiego” spoczywała w ręku prof. dr Jana Dobrzańskiego i prof. dr Kazimierza Myślińskiego.

W roku sprawozdawczym ukazała się drukiem praca zbiorowa pt. *Zamość i Zamojszczyzna w dziejach i kulturze polskiej*, wydana we własnym zakresie przez Oddział, ale przy współdziałaniu Zamojskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Zamościu. Obejmuje ona w zasadzie materiały sesji naukowej, zorganizowanej w Zamościu w 1963 r. z pewnymi jednak uzupełnieniami. Redaktorem naukowym książki był prof. dr Kazimierz Myśliński.

Na ukończeniu znajdują się wydawnictwa zbiorowe: drugi tom *Dziejów Lublina*, redagowany przez doc. dr Stanisława Krzykałę i *Dzieje wsi lubelskiej* pod redakcją Kazimierza Myślińskiego, Ryszarda Orłowskiego i Juliusza Willaume. Przekazanie obu do realizacji w Wydawnictwie Lubelskim powinno nastąpić do końca czerwca b.r. Podjęte zostały prace redakcyjne nad *Monografią miast województwa lubelskiego*. — wydawnictwem, które przygotowuje się na podstawie uchwały Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie z maja 1969 r. Redakcja tej pracy powierzona została prof. dr K. Myślińskiemu.

Wreszcie wymienić należy znajdujące się w realizacji monografie powiatów: bełżyckiego, krasnostawskiego, lubartowskiego i opolskiego, stanowiące pokłosie regionalnych sesji naukowych, zorganizowanych przez Komisję Kontaktów z Terenem we wspomnianych powiatach.

W sumie należy stwierdzić, że działalność wydawnicza Oddziału była w okresie sprawozdawczym bardzo żywa. Jej zasługującą na podkreślenie cechą charakterystyczną było to, że wszystkie wymienione wydawnictwa noszą charakter zbiorowy. Wydawnicza działalność Oddziału przyczyniła się w ten sposób do naukowej aktywizacji całego środowiska historycznego Lublina.

Współpraca z instytucjami i organizacjami społecznymi

Na plan pierwszy wysuwa się współpraca z radami narodowymi, wojewódzką i powiatowymi. Oddział wychodził naprzeciw wysuwany przez rady potrzebom, organizował akcje odczytowe o naukowym zarówno jak i politycznym znaczeniu, urządzał terenowe sesje naukowe, zawsze w związku z ważnymi w dziejach kraju i województwa rocznicami, przygotowywał publikacje, które rozchodząc się w zasadzie na terenie województwa czy powiatu, przyczyniały się do aktywizacji województwa pod względem kulturalnym i politycznym. Przypomnieć należy raz jeszcze akcje odczytowe, sesje i publikacje ostatnich lat poświęcone obchodom Tysiąclecia Państwa Polskiego, dziejom Lublina, tematyce Rewolucji Październikowej, problematyce odbudowania Państwa Polskiego, ruchowi oporu w okresie okupacji hitlerowskiej, dziejom Lubelszczyzny w okresie Polski Ludowej. Towarzystwo nasze realizowało w ten sposób zasadę łączności badań naukowych z praktyką, z życiem społeczeństwa.

Działalność ta, w szczególności wydawnicza nie byłaby możliwa bez zachęty i finansowej pomocy władz. Tu na pierwszym miejscu należy wymienić Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej i Wydział Kultury tegoż Prezydium, a dalej Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Lublinie i jego Wydział Kultury, wreszcie Prezydium Powiatowych Rad Narodowych w Bełżycach, Krasnymstawie, Lubartowie i Opolu, żeby wymienić tylko te, z którymi w ostatnim roku Oddział był w kontakcie.

Bardzo owocna była w roku sprawozdawczym współpraca z Wydawnictwem Lubelskim, które wydaje „Rocznik Lubelski” i znakomitą większość dotychczas publikowanych przez Oddział wydawnictw (z wyjątkiem tylko książki *Zamość i Zamojszczyzna w dziejach i kulturze polskiej*, która ukazała się jako tytuł własny Oddziału). Na współpracę z Wydawnictwem Lubelskim Oddział nastawiony jest i w przyszłości. Nakreślony obraz przyszłej akcji wydawniczej stanie się rzeczywistością tylko wtedy, gdy Wydawnictwo Lubelskie podejmie się jego realizacji.

Władze województwa lubelskiego doceniły wkład Oddziału i jego członków do dzieła kształtowania się współczesnej kultury regionu, przyznając Oddziałowi Odznakę „Za Zasługi dla Lubelszczyzny”. Jednocześnie odznaki takie otrzymali indywidualnie czterej członkowie Oddziału. Doc. dr Zygmunt Mańkowski, wiceprezes Oddziału, otrzymał wojewódzką nagrodę naukową za badania nad ruchem oporu na Lubelszczyźnie.

Oddział nie posiada dotychczas własnego lokalu, co jest źródłem rozlicznych trudności. Starania u władz miejskich nie przyniosły jak dotąd rezultatu. Z pomocą przyszła Dyrekcja Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Lublinie, która udostępniła swoją pracownię naukową na zebrania naukowe Oddziału i wyraziła zgodę na czasowe pomieszczenie dokumentacji finansowej i innych akt Oddziału w lokalu Archiwum.

Kazimierz Myśliński
Józef Szymański